

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ฉันไม่ใช่แม่ใจยักษ์ เสียงสะท้อนของผู้หญิงในบ้านพักฉุกเฉิน (I am not the Heartless Mothers . Voices of The Emergency Home's Women)
ชื่อผู้เขียน	นางสาวกรวิณห์ วรสุข (Miss Korawin Worasuk)
ระดับปริญญา	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา/คณะ/มหาวิทยาลัย	สาขาวิชาสตรีศึกษา วิทยาลัยสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิลาสินี พิพิธกุล
ปีการศึกษา	2550

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง "ฉันไม่ใช่แม่ใจยักษ์ เสียงสะท้อนของผู้หญิงในบ้านพักฉุกเฉิน" เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ วัตถุประสงค์ คือ เพื่อศึกษาการให้ความหมายต่อรายงานข่าว "แม่ใจยักษ์" โดยผ่านประสบการณ์ของตัวผู้หญิงเอง เน้นศึกษาปฏิกิริยาตอบโต้ (Reaction) ของผู้หญิงที่สื่อนำเสนอภาพตัวแทนของผู้หญิงที่ทิ้งลูก อีกทั้งศึกษาการต่อรองความหมายที่สื่อสร้างขึ้นจากเสียงของผู้หญิงที่ท้องไม่พร้อมและผู้หญิงที่ถูกนำเสนอเป็นข่าวในหนังสือพิมพ์ โดยใช้กรอบแนวคิดทฤษฎีภาพตัวแทน แนวคิดสตรีนิยม เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ การศึกษาครั้งนี้มุ่งสร้างความเข้าใจในภาวะการณ์เผชิญปัญหาที่ทำให้ผู้หญิงต้องเลือกตัดสินใจแก้ปัญหาด้วยวิธีนี้ แม้จะรู้ว่าผลที่จะตามมาจะเป็นอย่างไร อีกทั้งต้องการที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวาทกรรมทั้งจากมุมมองของสื่อมวลชน และความเข้าใจของคนในสังคมต่อเรื่องนี้ วิธีการศึกษาใช้การเก็บข้อมูลจากเอกสารและการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้หญิงท้องไม่พร้อมและผู้หญิงที่ลงข่าวหน้าหนังสือพิมพ์เนื่องจากข่าวทิ้งลูกในบ้านพักฉุกเฉิน สหประชากรมส่งเสริมสถานภาพสตรีและมูลนิธิเพื่อนหญิงจำนวน 22 ราย

ผลการศึกษา พบว่า ผู้หญิงที่เป็นกลุ่มศึกษา สะท้อนปฏิกิริยาตอบโต้สื่อที่นำเสนอภาพตัวแทนผู้หญิงที่ทิ้งลูก แตกต่างกัน ซึ่งผู้หญิงส่วนใหญ่ "ไม่เห็นด้วย" กับภาพตัวแทน "แม่ใจยักษ์" มากที่สุด และได้สะท้อนถึงเหตุผลที่กดดันให้ นำไปสู่การตัดสินใจเลือกทิ้งเด็กทารก ได้แก่ การถูกข่มขืน ความรุนแรงในครอบครัว สภาพครอบครัว หรือผู้ชายที่ปฏิเสธไม่รับผิดชอบ สภาพเศรษฐกิจ และโครงสร้างสังคม ส่วนผู้หญิงบางกลุ่มที่มีทั้งกึ่งเห็นด้วยกึ่งไม่เห็นด้วย และเห็นด้วยกับภาพตัวแทน "แม่ใจยักษ์" นั้น สามารถอธิบายได้ว่าเป็นเพราะผู้หญิงยังถูกจำกัดอยู่ภายใต้โครงสร้างสังคมและ

วัฒนธรรมไทยดั้งเดิมที่มีฐานคิดแบบมาตรฐานเชิงซ้อนเรื่องเพศที่ครอบงำอยู่ ระบบการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัวที่ปลูกฝัง ค่านิยมและความเชื่อเรื่องการเกิดการมีชีวิต (Pro-life) ความเชื่อเรื่องรักษานวลสงวนตัว และบรรทัดฐานในทางสังคมเกี่ยวกับ ความเป็นแม่ แต่ปัจจัยที่มีความสำคัญเหนือกว่าในการที่ผู้หญิงยอมรับภาพตัวแทนนี้ ก็คือ ภาพตัวแทนซึ่งได้ถูกสื่อสร้างขึ้นมาอย่างต่อเนื่อง แม้ว่า สื่อก็เพียง ทำหน้าที่สะท้อนภาพและระบบวิธีคิดของสังคม และได้ถ่ายทอดวิธีคิดแบบนี้สู่สังคมที่ อยู่ภายใต้ระบบทุนนิยมปีศาจไปโดย

ผลการศึกษาในครั้งนี้ ไม่ได้ สื่อความหมาย ว่าผู้หญิงที่ประสบปัญหาแล้วเลือกที่จะทิ้งเด็กทารกเห็นด้วยการกระทำเช่นนี้ แต่ต้องการที่จะชี้ให้เห็นว่า การตัดสินใจกระทำเช่นนี้เป็นเรื่องยาก โดยเฉพาะเมื่อบรรทัดฐานในทางสังคม วางภาพให้ผู้หญิงเป็นแม่ ผลการศึกษา สะท้อนให้เห็นว่าเบื้องหลังการตัดสินใจเลือกทางเลือกนี้ ผู้หญิงที่ประสบปัญหาต้องเผชิญภาวะกดดัน วิกฤติในชีวิต และปัญหาอะไรบ้าง

สำหรับการสร้างนิยามหรือการให้ความหมายใหม่ของผู้หญิงต่อวาทกรรมข่าวการทิ้งลูกนั้น ผู้หญิงส่วนใหญ่ได้สร้างวาทกรรมทางเลือกใหม่ๆ ในมุมมองความเป็นแม่/ความเป็นหญิง มิติหญิงชายหรือเพศสภาพ ให้สื่อหนังสือพิมพ์ เพื่อต่อรองวาทกรรมหลักในระบบวิธีคิดแบบชายเป็นใหญ่

ส่วนข้อเสนอต่อสื่อจากผู้หญิงผู้(ถูก)สร้างวาทกรรมข่าวทิ้งลูก นั้นคือ 1.ควรพาดหัวข่าวเป็น "ข้อความธรรมดาที่ไม่ตัดสินและพิพากษา" 2. ควรสอบถามถึงเหตุผลความจำเป็นและความรู้สึกจากผู้หญิงโดยตรง 3.ควรนำเสนอแบบสร้างสรรคให้ "กำลังใจ" หรือ "เสริมสร้างศักยภาพ" ของผู้หญิง 4. ควรนำเสนอ "เหตุจำเป็น" ของผู้หญิงอย่างถูกต้องและเข้าใจผู้หญิง โดยปราศจากอคติ 5. ในเมื่อข่าวควรพูดถึงต้นเหตุหรือผู้กระทำ คือ "ผู้ชาย" 6.ควรเสนอทางเลือก (Choice) และทางออกเพื่อผู้หญิงมากขึ้น และข้อ สุดท้ายคือผู้หญิงขอเสนอให้เปลี่ยนวาทกรรมใหม่โดยผู้หญิงได้สร้างวาทกรรมทางเลือกมาจากตัวผู้หญิงเองเพื่อต่อสู้วาทกรรมหลักที่สื่อและสังคมสร้างควาหมาย สร้างคุณค่าเพื่อตอบสนองโครงสร้างสังคมแบบชายเป็นใหญ่และระบบทุนนิยม